

Uboja vsak četrtak in velja
s poštno vred ali v Mari-
boru s pošiljanjem na dom
za celo leto 32 Din, pol leta
18 Din, četrt leta 8 Din, Izven
Jugoslavije 64 Din. Naročnina
se pošlje na upravišтво
«Slov. Gospodarja» v Mari-
boru, Koroška cesta št. 5. —
List se pošilja do odpo-
vedl. Naročnina se plačuje
v naprej. Tel. interurban 113.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Rokopis
se ne vračajo. Upravišтво
sprejema naročnine, inserate
in reklamacije.
Cene inseratom po dogovoru.
Za večkratne oglase primeren
popust. Nezaprte reklamacije
so poštnine proste. Cekoval
račun poštnega urada Ljub-
ljana 10.603. Telefon inter-
urban 113.

6. številka.

Maribor, dne 10. februarja 1927.

61. letnik.

Kako je z novo vlado v Beogradu?

Beograd, 6. februarja.

Nepričakovano, kakor strela z jasnega, smo dobili pred dnevi novo vlado, v kateri imamo tudi Slovenci tri ministre. Radič je radi svoje blebetavosti in vihravosti postal nemogoč. Nihče ne mara zanj. Dve leti je bil Radič s svojimi poslanci v vladi, a ni dosegel za ljudstvo niti trohice. Samostalnih demokratov tudi ne marajo. Njih voditelja Pribičević in Žerjav sta povsod zgubiča ves kredit. Davidovičevi demokrati in Spahovi muslimani bi sicer šli v vlado, ali z radikali si niso posebno dobri. Druge male stranke pa nič ne pomenijo.

Radikali so torej bili primorani priti k Slovincem in povabiti poslanca Slovenske ljudske stranke v vlado. Naš voditelj dr. Korošec je radikalom in predsedniku vlade na ravnost povedal: Mi stopimo v vlado, ali ne na tak način, kakor je to storil Radič. On je prodal svojo republiko, odstopil je od zahtev ljudstva, samo da je dobil 4 ministre. Slovenska ljudska stranka pa od svojega krščanskega, slovenskega, gospodarskega in socialnega programa ne odstopi. In vladni ljudje niti zahtevati niso, da naj mi kako točko našega programa izvržemo. Samo Radič je še v zadnjem hipu skušal pri kralju na dvoru hujskati proti nam radi našega krščanskega svetovnega naziranja. Ali njegovo ovadustvo mu nič ni pomagalo. Zletel je iz vlade.

Samostojni demokrati, Radičevci in socialisti pišejo sedaj po svojih listih: »Nova vlada se ne bo držala, ker nima dovolj večine.« »Jutro« je že z debelimi črkami razglasilo: »Nova vlada bo jutri padla.« Ali ravno nasprotno je res. V petek, dne 4. februarja, popoldne je bila prva seja narodne skupščine pod novo vlado. Nasprotniki so že kričali: Vlada bo 4. februarja padla. In kaj se je zgodilo? Pri glasovanju se je pokazalo, da ima naša vlada lepo večino. Glasovalo je 251 poslanev. Od teh je bilo v vlado 148, a proti vladi samo 103. Torej celih 45 glasov večine je imela vlada. Samostojni demokrati, osebno Pribičević, Žerjav in Pivko so se zelo kislo držali, ko so zvedeli, da so propadli.

Cela skupščina šteje 315 poslancev. Od teh ima vladna radikalna stranka 141 in Slovenska ljudska stranka (Jugoslovanski klub) 20, torej 161 poslancev. Nemci, ki so izjavili, da bodo šli z vlado, imajo 5 glasov. Tako šteje vladna večina 166 poslancev, a opozicija 149. Pomisliti pa moramo, da opozicija ne drži skupaj. Osebno Hrvatov manjka vedno po 30 do 40. Radikali in Jugoslovanski klub pa sta sklenila, da morajo poslanci obeh strank biti vedno pripravljeni in se udeleževati sej. Tako je vlada na dobri podlagi. Ni pa izključeno, da bo še katera druga mala stranka pristopila k večini.

Glavno vprašanje pa pride sedaj: Ali bomo mogli v novi vladi doseči kaj ugodnosti za naše kraje? Resnica je, da čudežev tudi naši ministri ne bodo mogli delati. Od 18 ministrstev imamo mi samo 3. Celih osem let se je slabo gospodarilo. Radi tega čaka našo vlado težka, zelo težka služba. Državne kase so prazne, dolgovi na milijarde, krivica je gospodovala na vseh koncih in krajih, davki so neznosni, ljudi brez kruha je na stotisoče, nezadovoljnost povsod, kamor se obrneš. Ne mislite si torej, da se bo kar v enem tednu ali v treh mesecih vse na bolje obrnilo. Ali polagoma bomo skušali krivice popraviti in izboljšati osebno žalostne gospodarske razmere.

Naši ministri se vsak dan posvetujejo z našimi poslanci, kaj je najbolj nujno potrebno. Vlada je že sklenila, da se zmanjša dohodninski davek tako, da se maži in srednji kmeti kolikor mogoče zavarujeta. Zaostale davke se bo lah-

ko plačevalo z 20%nimi boni (ki ste jih dobili pri žigosanju kronskih bankovcev). Znižala se bo carina za kmetске in ljudske potrebnosti. Minister Kulovec je izdal odlok za pomoč živinorejcem itd.

Vlada je pokazala dobro voljo, ljudstvo pa naj ima nekoliko potrpežljivosti in polagoma se bo dalo marsikatero krivico popraviti.

V četrtek, dne 10. februarja, se bodo začele redne seje narodne skupščine. Razpravljalo se bo o državnem proračunu. Nasprotniki se pripravljajo z vsemi širimi, da bi vrgli novo vlado. Upamo pa, da se jim to ne bo posrečilo.
F. Z.

Popraviti hočemo grehe drugih.

Samostalna demokratska stranka pod vodstvom Svetozarja Pribičevića in dr. Žerjava nosi glavno krivdo za razmere, ki vladajo v naši državi, osebno v Sloveniji. »Jutro« sedaj v vsaki številki poje žalostno pesem o teh razmerah. Noče pa priznati, da je demokratska stranka tista grešnica, ki je zagrešila vse te obžalovanja vredne prilike.

Samostajni demokrati se v Sloveniji na ožili verige do skrajnosti izvedenega centralizma. Te težke sponde čutijo v naši ožji domovini vsi sloji in stanovi. Kmet, obrtnik, delavec, uradnik, vsi omahujejo pod težavo bremen, ki so jih napravile na njihova ramena centralistične stranke, — med njimi osebno samostajna demokratska stranka.

Da je Slovenija v političnem oziru brez prava in upriva, da so izginile iz Slovenije vse tiste avtonomne pravice, ki smo jih Slovenci nekdaj imeli, da moramo v naši domovini brez ugovora sprejemati učitelje in uradnike, ki nam jih pošilja beogradska vlada, da moramo plačevati velike davke in dajatve, ne da bi naše ljudstvo od njih imelo primerne koristi, vse to so zakrivil demokrati in samostojni kmetijski s svojo nesrečno politiko.

Ako se sedaj demokrati listi v Sloveniji pritožujejo zoper te žalostne razmere, ako jih barvajo v črnih bojih, zvenijo njihove besede kakor zasmeh brezvestnih zločincev, ki se po storjenem zločinu krobočajo ter zasmehujejo tiste, katerim so prizadeli škodo. Naše ljudstvo dobro pozna te politične zločince, kateri so ga oropali političnih in samonpravnih pravic ter so ga na gospodarskem polju pahnili v brezno, iz katerega sedaj prosi pomoči in rešitve. K tej ozromni škodi, ki jo je našemu narodu prizadela brezvestna politika »Jutrovcev« in »Domovinašev«, se tudi pridružujejo izgube našega narodnega premoženja, povzročene po raznih demokratskih podletjih, kakor n. pr. po Slavenski banki. Izgubljeni stotisoči in milijoni s trdimi žulji slovenskih ljudi zaslužnega denarja dokazujejo brezvestno postopanje kolovodij samostajne demokratske stranke.

Naše ljudstvo težko nosi sponde, s katerimi so ga politično zavezali demokrati, ter omaguje pod težo bremen, katerih glavni povzročitelji so demokrati. Slov. ljudska stranka je stopila v vlado, da stori, kar se stori, da, v ublažitven razmer in ojašanje bremen, ki jih po krivdi dr. Žerjava in Puceja nosi Slovenija. Naše stranke ni vodila želja po tem, da nekaj naših poslancev postanejo ministri. Tako delajo nasprotni stranke, pri kojih so merodajni samo sebični nameni.

Naša stranka je doslej, dokler smo bili v opoziciji, vodila skrb za pravice in koristi Slovenije. Ista skrb nas vodi tudi sedaj, ko smo stopili v vlado. Mi hočemo pokrajinskim samoupravam, ki so po volitvah v oblasne skupščine stopile v življenje, omogočiti življenje in delovanje.

za pasom; bil je tam Klimek Zarucki iz Zubsubega, fant gladkega in skoro deklislo nežnega obličja in posebno vešč v ropanju; bil je tam Jasjek Vala z Valove gore, ki je znal preskočiti plot, ki je bil tako visok kot on sam, znamenit plesalec in tat; bila je tam Zoška Mocarna, vdova po Kubi Pitonju in Joahim Topor Jasica z Grobega, njen stric, kakih osemdeset let star dedec, a še krepak in drzen in neprekosljiv volovski tat; imenovali so ga Gacka (netopir), ker je mnogo hodil po noči.

Ti so privezali vola k steni, jima gobce zavezali s cunjami, da bi ne tulila, napravili ogenj in zaklali kostruna, da bi se pokrepčali. Jed je pripravljala Zoška, a Kaminski tega ni čakal, ampak je surovo meso rezal z nožem, ga potresal s soljo in kar tako tlačil v usta. Ko je bil pogoltnil kos, je nagnil steklenico z žganjem in pil tako, da je bilo prazne pol druge steklenice, predno si je bil utešil glad. Tako je »kupal« v sebi. Videti mu pa ni bilo kar nič, kajti je bil zdrav in močan.

Ko je bilo meso kuhano in so se bili vsi najedli, so polegali okrog ognja in si zažgali pipe, Zoška prav tako kot drugi. Malokdo je znal izpuščati take kolobare dima kot ona.

Zvezde so že prihajale na nebo in svetile noter skozi špranje v strehi.

Bil je topel večer v juniju, sem od gora je popihaval veterček in žumel po drevju tako veselo, kakor bi bil vesel lastnih kril in leta.

Joahim, ali Jobim Topor Jasica Gacek, je ležal blizu ognja, ker se je rad grel tudi v topli noči. Držal se je še stare šege, kajti na vratu je nosil še vedno niz kamenčkov in koščice na glavi pa visoko. Šifjasto ovijajo kučmo, ovito z vrsto majhnih školjk. Glavo je imel podobno glavi čuka z

Edini cilj nas vodi, in ta je: pravo in blagor slovenskega ljudstva. Temu cilju je namenjeno sodelovanje naše stranke v vladi. Tisti trenutek, ko bi se prepričali, da tega cilja v vladi ne bi mogli doseči, ve naša stranka, kam mora iti in kaj ji je storiti.

Ob 1100-letnici rojstva sv. Cirila.

V lepih krajih, kjer prebiva naš slovenski narod, stoje prav na gosto, po dolinah in bregovih, celo na najvišjih vrhovih spomeniki krščanske kulture, naše cerkve. Te cerkve so ognjišče vsega narodovega življenja. Tu je naš narod črpal in bo še nadalje črpal nedeljo za nedeljo in še na praznike vmes svojo moč in silo svojega življenja. Dokler bodo stali ti spomeniki — naše cerkve, dokler se bude naš narod zbiral v njih, toliko časa bo tudi živel naš narod, ker ga bo redila in hranila krščanska narodna omika.

Prav pa je, da se spomnimo večkrat, vsaj vsako leto enkrat, prav je, da se spomnimo letos še prav posebno na tista dva brata, ki sta polagala po naših krajih temelj naše krščanske narodne omike. Bila sta to brata sv. Ciril in Metod. Ko letos mineva 1100 let, kar je dobri Bog poklical v življenje zidarja, ki je najgloblje kopal te temelje v naših krajih, sv. Cirila, naj tudi v »Slov. Gospodarju«, ki je že nad 60 let v službi krščanske narodne omike, proslavimo ta jubilej! Naj obnovimo na tem mestu, kar so nam za ta jubilej napisali v skupnem pastirskem listu naši škofje, nasledniki sv. Cirila in Metoda:

V vrsti svetih jubilejev, s katerimi je Gospod tako obilno blagoslovil naše dni, se s krščanskega Vzhoda bliža jubilej, nam posebno drag in ljub. To je poseben jubilej vprav slovenskih katoliških narodov. Jubilej, v katerem je združena naša verska katoliška slava in naš narodni ponos.

Ob koncu leta 826 ali v začetku leta 827 je bil v mestu Solunu rojen sv. Ciril, eden izmed dveh bratov-apostolov slovenskih. Torej praznujemo 1100letnico našega apostola sv. Cirila.

Sv. Ciril je bil glava in duša slovenskega misijonskega delovanja naših apostolov. Torej ob 1100letnici sv. Cirila po pravici s'avimo spomin obeh slovenskih apostolov.

Cerkvena edinost, verska edinost Slovanov, to je duhovna oporoka naših svetih apostolov. Ta misel je vodila njuno delovanje. Ta želja je nagibala rimske papeže, da so potrdili njuno apostolsko delovanje.

Sveta brata sta bila apostola božjega kraljestva med slovenskimi narodi. To kraljestvo božje sta ona nam zapustila kot dedščino. In skrb za to kraljestvo božje, to je zahteva naše hvaležnosti njenemu spominu.

Toda, bratje v Kristusu, to njuno delo je pokvarila človeška zloba. V njive slovenskih narodov, v katere sta ona sejala seme božje resnice in cerkvene edinosti, je vsejal sovražnik, hudobni duh, zmofo in razkol. Žalostni cerkveni razkol je potegnil za seboj tudi velik del krščanskih slovenskih narodov, katerim sta sveta brata oznanjala božjo besedo. Ne toliko po svoji krivdi, kolikor zaradi nesrečnih razmer in tujih grehov se danes še celi bratski slovenski narodi nahažajo izven materinskega naročja svete in vesoljne katoliške Cerkve. In kot bridka rana že ve-

velikimi, ven štrlečimi očmi, in dolgi zalisci so mu obdajali glavo v velikih kodrih. Spominjal se je mnogo starih stvari in še od mladih nog se je spominjal loka v koči na steni, s katerim so svoj čas njegovi predniki hodili na lov. Do poznih let je znal tako ročno metati sekiro, da je odsekal vejo, katero je hotel. V tej umetnosti mu je bil enak samo rajski Zgornji Košla.

Starši so mu zapustili nekaj posestva, njiv in živine, ki se je pasla poleti po Vaksmundski hali, jeseni pa po zasekah okrog Toporovih jezerc; on je imetje razširil, a je napravil to neumnost, da je vse razdal otrokom, ko so odrastli in otroci, namesto da bi bili skrbeli zanj, kakor so objubili, so ga pognali od hiše. Zato se je potepal in največ družil z razbojniki, kajti čeprav je bil star in ni bil več bogve kako močan, se je lahko kosal z mladei v hoji in tudi v teku, razven tega pa je imel posebno izkušnost v kraji, ki si jo je bil pridobil od mladih nog vse svoje dolgo življenje.

»Še osemnajst let nisem bil star«, je pripovedoval, »ko sem že utekel k njim, tako me je vleko. Škoda se mi je zdelo posedati doma, kadar sem s'šal, da gre kdo ropat — Bog nas varuj! Pri Goseničjih ribnikih je bil pastir Jan Bircič, s tem sem žele prvokrat. Ta nikdar ni vzel s sabo orožja, ampak samo gravo palico, a kadar je bil zavihtel — hej! prijatelj! — takrat je vselej odletelo od njega nekaj gozdarčkov. Ni ga bilo hetmana, kot je bil on... On je bil prvi, ki sem z njim hodil ropat. Že dolgo je...«

Tisti večer je bil Jobim Gacek slabe volje.

»Otroci so me zapodili, ponoči se vlačim okrog, Gacek (netopir) mi pravi.«, je pripovedoval. »Imel sem štiri hčere in pet sinov, trije otroci so umrli, šest jih pa še živi, ena hči in sinovi. Vnukov in pravnukov imam pol kope,

Rokovnjaška koča.

Poljski spisal Kazimir Przerwa-Tetmajer; preložil Al. Benkovič.

»Tega mu pa nisem povedal, kakšen medved je to in kje je; kaj bi pa tudi angel razumel o lovu?«

On pa pravi: »Naj se zgodi po tvoji volji! Le ostani še in pojdi nad medveda.«

In se je dvignil na perutnicah in odletel skozi streho.

»Se vprašati ga nisem utegnil, kako mu je ime, ali Serafin, ali Kerubin, ali kako drugače, in pa še zahvaliti se mu nisem mogel. Zletel je ven skozi streho, da je kar zamrgolelo. Bog je pa vendar odločil drugače, kakor sva se bila zmenila z angelom, kajti ubil sem tistega medveda, ko sem malo okrevl po tisti krogli, in na svatbi sem bil in še zdaj živim in mogoče, da bom še živel leto ali dve.«

Bolj čudne prikazni Samek ni imel, samo nekoč se je srečal z menihom pod Hinčevimi jezeri. A ta prikazen mu ni rekla ničesar, samo mimogrede mu je s svetiljko posvetila v obraz in šla dalje.

»Človek bi bil rekel, da ne hodi, ampak plava, samo z nogami je mihal pod kuto. Brado je imel do pasa in oči, kakor bi bile z belino prevlečene. Šiljasta kapa je pomigala menihu na glavi na vsak korak. Rdečo, lepo svetiljko je nosil v roki. Videl sem ga iti tja doli k Popradskemu. Kmau nato je bila povodenj na Vahu in v Ružomberku so utonili trije ljudje in en pes.«

V tisti rokovnjaški koči je nekoč počivalo petero ljudi, ki so bili v Koperšadih pod Gavranom ukradli dva vola in kostruna. Bil je tam Mihael Kaminski od Belega Dunajca, kateri je celo v cerkev v Poronini hodil s krivicem